

Västra muren är judenhetens heligaste – och största – ”synagoga”. Under sabbaten och högtiderna fylls den ofta till bristningsgränsen. Foto: Göran Larsson ©.

Stockholm den 10 september 2016

Kära vänner!

Sommaren lider mot sitt slut, även om vi just nu i stora delar av landet upplever sensommaren när den är som allra vackrast. Jag hoppas att sommaren har erbjudit såväl vila och avkoppling som ny energi inför hösten vad den än kommer att innebära.

För lärare, elever och studenter har ett nytt läsår börjat. Kanske minns några mitt förra nyhetsbrev som till stor del handlade om den nypromoverade teologie doktorn från Myanmar, Seng Ja Layang. För ett par veckor sedan fick jag ett brev från henne med ett kort från en av hennes många klasser på Kachin Theological College and Seminary (KTCS) där hon numera undervisar. Hon berättar med glädje om sina studenter och om deras stora intresse för den judiske Jesus och det djupa sambandet mellan Gamla och Nya testamentet.

Seng Ja mitt bland sina studenter i Kachin Theological College and Seminary.

Hennes brev fyller mig med längtan och förväntan inför nya kurser i Hong Kong, dit jag reser i nästa vecka. Den första kursen i höst ska handla om den historiska och teologiska utvecklingen från Gamla testamentets religion till judendomen på Jesu tid och sedan om den långa process som gradvis ledde till att judar och kristna kom att gå skilda vägar.

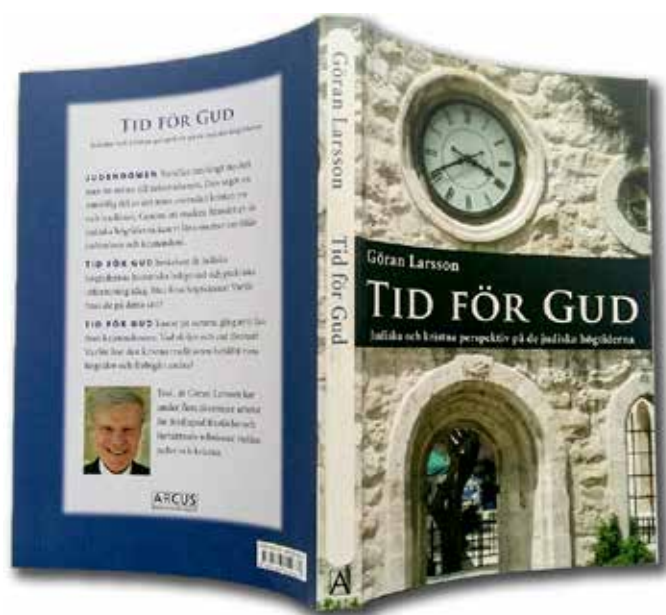
Nästa kurs ska särskilt belysa hur lika och olika judar och kristna tolkar och tillämpar de bibeltexter vi har gemensamt. Vi kommer att känna igen Jesu undervisning i de rabbiniska kommentarerna men också se ofrånkomliga skiljelinjer. Det viktigaste som jag vill förmedla är dock insikten om hur outtömlig Bibeln är i sin rikedom, och hur viktigt det därför är att vi inte slutar läsa, lyssna och lära som om vi redan hade uttömt Bibelns oändliga djup. Här gäller nyckelord som nyfikenhet, lyhördhet och ödmjukhet framför allt inför Ordet men också inför varandra. Det gäller naturligtvis inte minst oss kristna i mötet med judarna som med rätta kallas för Bibelns folk eftersom de burit och kommenterat den bibliska uppenbarelse längre än några andra. Med andra ord, de är våra äldre syskon.

Den insikten är inte svår att förmedla till mina studenter i Sydost-Asien, även om de flesta av dem aldrig mött några judar eller deltagit i någon judisk gudstjänst. Men den djupa bibelkunskap som de bär med sig utan att ha präglats av det europeiska antijudiska "kulturärvet" gör att de i regel är oerhört öppna och nyfikna på att lära känna våra äldre andliga släktingar – bibliskt, historiskt, teologiskt och inte minst medmänskligt.

Ett område där det djupa släktskapet mellan judar och kristna blir mycket tydligt är synen på arbete och vila, vardag och högtid och nödvändigheten av att helga tiden. Vi är kanske inte längre medvetna om det. Eller hur många har tänkt på att ett av de unika bibliska orden bland världens språk är ordet "vecka"?

Jag har roat mig med att undersöka många olika språk och hittills inte funnit ett enda språk som har ett inhemskt ord för "vecka". Såvitt jag vet går det alltid att spåra ett direkt eller indirekt inflytande från Bibeln via judendomen eller kristendomen. Det existerade alltså inga ord för "vecka" på något språk förrän Bibeln - direkt eller indirekt - skapade behov av ett ord för en sjudagarsperiod.

På hebreiska heter "vecka" *shavua*, som kommer från talet "sju", *sheva*. Det handlar alltså om att dela in tiden i perioder på sju dagar, där en sjundedel ska utgöra vila. Idag är en vilodag i veckan något så självklart att få tänker på varifrån det kommer och att det en gång var något helt okänt utanför Bibelns värld. Denna bibliska tanke satte igång en världsrevolution och kan utan tvekan kallas för världens första och mest framgångsrika arbetstidslagstiftning.

Tid för Gud, ny upplaga.

Jag är glad att berätta att en av fondens böcker, som behandlar detta tema och som ganska länge varit slut, kommit ut på nytt nu i sommar. Det gäller *Tid för Gud: Judiska och kristna perspektiv på de judiska högtiderna* (191 sidor, Lund: Arcus förlag). Den presentation av boken som jag gav i förordet till första upplagan gäller även denna utgåva, och därför citerar jag början till det förordet följt av ett litet tillägg till den nya utgåvan:

Någon må undra om det inte redan finns tillräckligt med böcker om de judiska högtiderna. Andra kanske frågar sig hur den här boken skiljer sig från alla andra böcker om dessa högtider.

...

Att jag likväl skrivit ännu en bok i ämnet beror emellertid inte bara på det begränsade antal böcker som finns på svenska, utan framför allt på att jag tror att kunskaper om de judiska högtiderna bidrar inte bara till en djupare förståelse av judendomen utan också av relationen mellan judar och kristna. Firandet av högtiderna är ett uttryck för det mest centrala i en religion. Vill man veta vad en religion verkligen står för, bör man i första hand titta på böner, ritual och högtider, vilka många gånger faktiskt säger åtskilligt mer om den levande religiösa verkligheten än teologiska avhandlingar, konciliesbeslut och officiella deklamationer. Även om jag vill försöka ge en så saklig presentation av högtiderna som möjligt, vill jag särskilt belysa sådant som jag tror kan skapa förståelse mellan de båda religionerna, både för vad som skiljer och förenar.

Därför handlar denna bok inte bara om hur utan mest om varför högtiderna firas som de gör – motiven som ligger bakom det judiska firandet och varför den kristna traditionen behållit vissa högtider och förbi-gått andra. Jag vill också ta upp vanliga fördomar om judendomen bland kristna som har anknytning just till högtiderna.

Boken är inte objektiv i det avseendet att den döljer författarens egen identitet. Ofta skriver jag utifrån min egen personliga erfarenhet. Bakgrunden är inte sällan min egen okunnighet när jag som stipendiat på

Svenska teologiska institutet i Jerusalem 1972 för första gången i mitt liv mötte levande judendom och fick uppleva sabbaten, påsken och pingsten på ett sätt som gjorde att gamla texter blev nya och ett gammalt folk blev levande på ett nytt sätt. Detta mitt första möte med mina äldre syskon i tron fick mig att ompröva så mycket jag lärt mig eller trodde mig veta om judendomen, att jag alltsedan dess velat förmedla dessa insikter till andra kristna.

Det gäller då inte bara att undanröja felaktigheter och förmedla kunskap utan också att lära av den andres spiritualitet, väcka uppskattning och sympati, och visa på den samhörighet som finns på djupet. Syftet är givetvis inte att uppmuntra kristna att kopiera judiska bruk och så att säga kidnappa judendomen. Jag är heller inte på jakt efter paralleller mellan judendom och kristendom för att exempelvis ”bevisa” att Gamla testamentet och judendomen egentligen bara syftar fram emot och fullbordas i Nya testamentet och kristendomen. Det jag försöker göra är att identifiera strukturella analogier mellan judendom och kristendom utan att det sker på den enes eller andres bekostnad. Strävan bör alltid vara att presentera den andre på ett sådant sätt att han och hon känner igen sig och upplever sig bli tagen på allvar. Förståelse innebär inte minst att visa respekt för varandras egenart.

....

I förordet till första utgåvan uttryckte jag en förhoppning om att boken skulle finna läsare som vill ta till sig budskapet om hur nödvändigt det är att ta emot tid från Gud och ge sig tid för Gud. Med glädje och tacksamhet kan jag konstatera att denna önskan har uppfyllts, såtillvida som att boken nu är slutsåld. Efter några smärre rättelser ges den ut på nytt med samma förhoppning.

Som ni vet är ett av fondens syften att sprida litteratur som inspirerar till ett djupare bibelstudium och som skapar kunskap och förståelse mellan judar och kristna. Därför är vi tacksamma om ni vill sprida fondens böcker vidare. Som ett uttryck för vår tacksamhet för att ni finns med bland våra vänner och understödjare, erbjuder vi er nu den här boken som en gåva året ut. Vi är naturligtvis tacksamma för en frivillig gåva till fonden för att täcka tryck- och portokostnader och för att möjliggöra fortsatt bokspridning och information. Men det viktigaste är att ni som är intresserade av denna bok enkelt ska kunna få den. Ni behöver bara maila, skriva eller ringa till fondens bokdistributör, Lars-Åke Spånberger, Industrig. 14, 112 46 Stockholm, larspa@bredband.net, tel. 073-038 38 48.

Jag vill gärna tillägga att den här boken får en alldeles särskild aktualitet om några veckor, när den mest högtidsrika delen på det bibliska och judiska året inleds. Den börjar med *Rosh Hashana*, nyåret, som går in på kvällen den 2 oktober, följt av årets heligaste dag, *Jom Kippur*, stora försoningsdagen, tio dagar senare. Efter ytterligare fem dagar börjar årets gladaste högtid, *Sukkot*, lövhyddohögtiden, vars åttonde dag kallas *Simchat Torah*, den stora glädjefesten över Guds uppenbarelse, som alltså får avsluta denna drygt tre veckor långa festperiod. I *Tid för Gud* får vi följa firandet av dessa högtider med teman som genljuder rakt igenom Bibeln fram till dagens bärare av seklers, ja millenniers, judiska arv.

Så har jag några pålysningar. Redan nu vill jag påminna om att Sonia Schlossman och jag ordnar två kunskapsresor nästa vår. Den första går till Florens och Venedig den 6-13 maj, och den andra till Sicilien den 13-20 maj. För information och anmälningar går det bra att kontakta Ulla Terling, tel. 08-580 367 76; 070-497 89 78; ulla.terling@gmail.com eller sonia@romajudaica.nu. I mitten av november kommer vi att ha några informationskvällar om dessa platsers rika historia och deras anknytning till relationen mellan judar och kristna. De kommer att äga rum i Stockholm och troligen även i Uppsala och Norrköping. Tider och program meddelas längre fram.

”Att predika under advent och jul” är temat för det Bibel- och predikoforum som ordnas på Fjellstedtska skolan i Uppsala den 7-8 november. Direktör Leif Nordenstorm skriver i informationen på hemsidan (www.fjellstedtska.se) bland annat: “Vi får tips om hur vi predikar under advent och jul, och hur vi särskilt kan uppmärksamma de judiska rötterna i advent- och jultidens budskap... Vi kommer särskilt att uppmärksamma att bibelns båda testamenten kompletterar och förstärker varandra. Under ett pass kommer vi också studera dokumentet I vår tid som behandlar relationerna mellan judar och kristna.” Anmälan sker via hemsidan eller på tel. 018-16 11 02; 070-814 67 75.

Som ni kanske märkt har hemsidan fått en ny design. Det innebär bland annat att den anpassar innehållet efter plattformen den visas på – dator, platta eller telefon. Även e-postfunktionen är ny när man prenumererar. När man skickat iväg sin prenumeration genereras ett bekräftelsemejl, som skickas till den e-postadress man angivit. Det innebär att man måste bekräfta via länken i detta mejl innan prenumerationen börjar gälla. Detta ökar säkerheten i dessa dagar av hackning och dataintrång.

Det här nyhetsbrevet kom att handla mycket om tiden. När sommaren nu övergår i höst och löven börjar skifta i gult får vi en särskild påminnelse om tidens flykt. Precis som livet självt är det både vackert och vemodigt. Jag önskar er många fina höstdagar då ni får uppleva att även hösten hör till livets rikedom. Och som jag skrivit i mitt brev, önskar jag er också det dyrbaraste vi får – tid för Gud.

Med varm hälsning,

Er tillgivne

Göran Larssons jubileumsfond för judisk-kristna relationer:

Adress i Sverige:	Ullängergatan 7, 162 54 Vällingby, tel. 073-094 95 04
E-postadress:	goran.larsson@judiskkristnarelationer.se
Hemsida:	www.judiskkristnarelationer.se
PlusGiro (Postgiro):	195 85 45-4
Bankgiro:	5374-4249
Bank:	Nordea
Ibannummer:	SE17 9500 0099 6042 1958 5454
BIC eller Swiftkod:	NDEASESS